

КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ БУДІВНИЦТВА І АРХІТЕКТУРИ
Відокремлений структурний підрозділ «ІНСТИТУТ ІННОВАЦІЙНОЇ ОСВІТИ»
Кафедра економіки та менеджменту

“ЗАТВЕРДЖУЮ”
Директор ВСП «ІНО КНУБА»
О.А.Никитюк

“ 28 ” серпня 2019 р.

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Правознавство

(назва навчальної дисципліни)

галузь

знань

освітня

програма

спеціальність

28 «Публічне управління та адміністрування»

Публічне управління та адміністрування

281 «Публічне управління та адміністрування»

Київ – 2019 рік

Силабус навчальної дисципліни «Правознавство» для студентів ВСП «ІНО КНУБА» спеціальності 281 «Публічне управління та адміністрування», освітньої програми «Публічне управління та адміністрування», (галузь знань 28 «Публічне управління та адміністрування»), 2019. 20 с.

Розробник: Кубанов Руслан Анатолійович, кандидат педагогічних наук, доцент, професор Всесвітньої академії природознавства, професор Міждисциплінарної академії наук України, член-кореспондент Міжнародної академії наук педагогічної освіти, член-кореспондент Української академії акмеології, член-кореспондент Академії будівництва України, доцент кафедри економіки та менеджменту Відокремленого структурного підрозділу «Інститут інноваційної освіти Київського національного університету будівництва і архітектури».

Силабус затверджено на засіданні кафедри економіки та менеджменту
Протокол від "28" серпня 2019 року № .....

Завідувач кафедри економіки та менеджменту

_____
(підпис) д.е.н., професор І. В. Новикова

"28" серпня 2019 року

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітня програма, рівень вищої освіти	Характеристика навчальної дисципліни
		заочна форма навчання
		Цикл професійної підготовки Базова навчальна дисципліна
		Рік підготовки:
		3
		Семестр
		6
Загальна кількість годин – 90 год. (3 кредита ЄКТС)	<i>Галузь знань:</i> 28 «Публічне управління та адміністрування». <i>Спеціальність:</i> 281 «Публічне управління та адміністрування» <i>Освітня програма:</i> Публічне управління та адміністрування	
	<i>Рівень вищої освіти:</i> <u>Перший (бакалаврський)</u>	Лекції 6 год.
		Практичні, семінарські
		4 год.
		Лабораторні
		-
		Індивідуальне завдання
		-
		Самостійна робота
		80 год.
		Індивідуальна робота (контрольна робота) студентів під керівництвом викладача:
		+
		Вид контролю:
		Залік

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

На етапі становлення суверенної демократичної української держави, інтеграції України до Європейського співтовариства особливого значення набуло завдання підвищення рівня правосвідомості та правової культури громадян. Ефективне розв'язання цього завдання прямо пов'язане з правовим вихованням та юридичною освітою населення. Насамперед, це стосується навчання й виховання молодого покоління та майбутніх фахівців, як юридичних так і неюридичних спеціальностей, які повинні не лише знати й неухильно дотримуватися вимог законів та інших нормативно-правових актів, але й уміло застосовувати їх у своїй практичній діяльності та побуті.

Метою курсу «Правознавство» є формування системи теоретичних і практичних знань у студентів з зазначеної дисципліни.

Завданням курсу є вивчення основ теорії держави і права, а також основ таких галузей права, як конституційне, трудове, цивільне, екологічне, податкове, адміністративне, кримінальне, підприємницьке та інші.

Вивчення зазначеної дисципліни допоможе сформувати належний рівень правосвідомості молоді, дозволить студентам належним чином зорієнтуватися в суспільних правовідносинах, опанувати норми чинного законодавства для їх використання та належного дотримання в повсякденному житті.

Студенти мають знати:

- основні закономірності виникнення держави і права;
- основи теорії держави і права;
- загальну характеристику громадянського суспільства і правової держави;
- основи правосвідомості, правової культури та правового виховання;
- основи правової поведінки та юридичної відповідальності;
- категорії, що розкривають зміст кожної галузі права, визначеної навчальним планом;
- джерела кожної вивчаємої галузі права;
- методи та принципи, на яких базується кожна галузь права.

Студенти повинні вміти:

- орієнтуватися у законодавчих та нормативних актах стосовно кожної галузі права;
- тлумачити чинне законодавство;
- кваліфіковано застосовувати правові норми в діяльності держави, юридичних та фізичних осіб.

Зазначені рекомендації допоможуть студентам отримати теоретичні знання з даного курсу, здобути практичні навички застосування нормативної бази щодо правового регулювання відносин у суспільстві.

3. Програма навчальної дисципліни

Тема 1. Основи теорії держави.

1. Основні закономірності виникнення держави і права. Теорії первісного виникнення держави.
2. Поняття і ознаки держави.
3. Поняття механізму держави. Державний апарат та його місце в механізмі держави.
4. Державні органи України.
5. Характеристика внутрішніх та зовнішніх напрямків діяльності держави.
6. Поняття і види форми правління, форми державного устрою та форми державно-правового режиму.
7. Поняття та ознаки та основні напрямки формування громадянського суспільства і правової держави.

Тема 2. Основи теорії права.

1. Поняття і ознаки права.
2. Функції і принципи права.
3. Поняття права в об'єктивному і суб'єктивному сенсі.
4. Джерела (форми) права: поняття і види.
5. Загальна характеристика галузей права України.
6. Поняття, ознаки і види норм права. Структура норми права.
7. Правові відносини: поняття, ознаки, види.

Тема 3. Основи конституційного права України.

1. Конституція України – Основний Закон держави і суспільства. Юридичні властивості та функції Конституції України.
2. Конституційний лад України, його принципи.
3. Інститут громадянства України. Принципи громадянства України.
4. Набуття, припинення, втрата громадянства України.
5. Виборче право і виборча система України.
6. Органи державної влади в Україні.

Тема 4. Основи адміністративного права України.

1. Поняття, предмет і метод адміністративного права.
2. Джерела адміністративного права. Загальна характеристика Кодексу про адміністративні правопорушення.
3. Адміністративно-правові норми. Адміністративно-правові відносини. Суб'єкти адміністративного права і їх правовий статус.
4. Поняття управління. Види управління. Форми і методи державного управління.
5. Адміністративна відповідальність.
6. Поняття державної служби та її принципи. Поняття державного службовця.
7. Організація державного управління окремими сферами і галузями суспільного життя.

Тема 5. Основи цивільного та сімейного права України.

1. Загальна характеристика цивільного права України.
2. Цивільно-правові відносини.
3. Суб'єкти цивільних правовідносин.
4. Об'єкти цивільних правовідносин.
5. Фізична особа як суб'єкт цивільного права.
6. Юридична особа як суб'єкт цивільного права.
7. Поняття, види і форма правочинів. Умови дійсності та підстави недійсності правочинів.

8. Поняття та значення строків (термінів) у цивільному праві. Види цивільно-правових строків (термінів). Позовна давність. Поняття, підстави і особливості цивільно-правової відповідальності
9. Право власності та інші речові права.
10. Поняття, значення та функції договору в цивільному праві. Зміст договору. Укладання, зміна та розірвання цивільно-правового договору.
11. Спадкове право.

Тема 6. Основи трудового права України.

1. Загальна характеристика трудового права, його предмет, метод, функції, система.
2. Джерела трудового права, трудове законодавства.
3. Трудові правовідносини (суб'єкти, об'єкти, зміст).
4. Колективні договори і угоди. Поняття, сторони, зміст і види трудового договору, порядок його укладання, зміни, припинення.
5. Колективний договір. Зміст колективного договору.
6. Трудовий договір: поняття, умови укладення, форма, строк і види трудового договору.
7. Робочий час і його види (нормальна тривалість робочого часу, скорочена тривалість робочого часу, неповний робочий час, понадурочна робота).
8. Поняття і види часу відпочинку.
9. Правила внутрішнього трудового розпорядку.
10. Оплата праці.
11. Матеріальна відповідальність сторін трудового договору.
12. Охорона праці.
13. Порядок розгляду індивідуальних та колективних трудових спорів.

Тема 7. Екологічне право та законодавство України.

1. Загальна характеристика екологічного права.
2. Принципи охорони навколишнього природного середовища.
3. Поняття і види природокористування, вимоги до природокористування.
4. Об'єкти державної охорони навколишнього природного середовища.
5. Відповідальність за порушення екологічного законодавства.

Тема 8. Аграрне право України.

1. Поняття, предмет і методи аграрного права.
2. Джерела аграрного права.
3. Особливості регулювання аграрного права.
4. Відповідальність за порушення аграрного законодавства.

Тема 9. Земельне право України.

1. Загальна характеристика земельного права. Поняття, відносини та предмет правового регулювання.
2. Види земель та їх правовий статус.
3. Права та форми власності на землю.
4. Приватизація землі.
5. Охорона земель. Відповідальність за порушення земельного права.

Тема 10. Житлове право України.

1. Житлове право України: поняття та предмет правового регулювання.
2. Право громадян на житло і форми його реалізації.
3. Приватизація державного житлового фонду.
4. Договір житлового найму: поняття, значення та відповідальність за його невиконання.
5. Особливості юридичної відповідальності за порушення житлового законодавства.

Тема 11. Фінансове право України.

1. Поняття та предмет правового регулювання фінансового права України.
2. Система та джерела фінансового права України.
3. Система оподаткування та її значення. Поняття, види та функції податків.
4. Відповідальність за порушення податкового законодавства.

Тема 12. Основи господарського права України.

1. Поняття, предмет, та методи господарського права.
2. Господарські правовідносини.
3. Суб'єкти господарювання.
4. Господарські зобов'язання.
5. Відповідальність за правопорушення у сфері господарювання.

Тема 13. Основи кримінального права України.

1. Поняття, предмет, джерела кримінального права.
2. Загальна характеристика Кримінального кодексу України.
3. Дія кримінального закону у часі, просторі, за колом осіб.
4. Поняття злочину та його ознаки. Стадії скоєння злочину.
5. Поняття і значення складу злочину.
6. Поняття, ознаки і підстави кримінальної відповідальності.

4. Структура навчальної дисципліни

Назва тем	Кількість годин			
	заочна форма навчання			
	Усього	в тому числі		
		Лекції	Прак-тичні	СРС
1	2	3	4	
Тема 1. Основи теорії держави	8	2		6
Тема 2. Основи теорії права	8		2	6
Тема 3. Основи конституційного права України	8	2		6
Тема 4. Основи адміністративного права України	8	2		6
Тема 5. Основи цивільного та сімейного права України	6			6
Тема 6. Основи трудового права України	6			6
Тема 7. Екологічне право та законодавство України	6			6
Тема 8. Аграрне право України	6			6
Тема 9. Земельне право України	6			6
Тема 10. Житлове право України	6			6
Тема 11. Фінансове право України	6			6
Тема 12. Основи господарського права України	6			6
Тема 13. Основи кримінального права України	10		2	8
Усього годин:	90	6	4	80

5. Теми практичних занять

Тема 1. Основи теорії права.

План:

1. Поняття і ознаки права. Функції права.
2. Джерела (форми) права: поняття і види.
3. Систематизація нормативно-правових актів, її мета і види.
4. Загальна характеристика галузей права України.
5. Поняття, ознаки і види норм права. Структура норми права. Тлумачення норм права.
6. Механізм правового регулювання.
7. Правові відносини: поняття, ознаки, види.
8. Правопорушення, їх види, склад, ознаки. Юридична відповідальність, її характеристика.

Контрольні питання:

1. Назвіть причини й закономірності виникнення права?
2. Назвіть та охарактеризуйте основні елементи правової системи та системи права.
3. У чому полягає цінність права?
4. Яке місце посідають норми права в системі соціальних норм?
5. Назвіть ознаки норм права.
6. Які способи (форми) викладу норм права в статтях нормативно-правового акту існують?
7. Які види юридичної відповідальності вам відомі?

Тема 2. Основи кримінального права України.

План:

1. Поняття кримінального права.
2. Загальна характеристика Кримінального кодексу України.
3. Поняття злочину та його ознаки. Класифікація злочинів.
4. Поняття і значення складу злочину.
5. Поняття, ознаки і підстави кримінальної відповідальності.

Контрольні питання:

1. Розкрийте поняття, систему, принципи та завдання кримінального права України.
2. Дайте загальну характеристику Кримінального кодексу України.
3. Дайте визначення поняття «злочин». Укажіть його види. Розкрийте поняття та елементи складу злочину.
4. Назвіть та охарактеризуйте обставини, що виключають злочинність діяння.
5. Розкрийте поняття множинності злочинів та його форм.

6. Самостійна робота студентів

Назва тем	Кількість годин
Тема 1. Основи теорії держави	6
Тема 2. Основи теорії права	6
Тема 3. Основи конституційного права України	6
Тема 4. Основи адміністративного права України	6
Тема 5. Основи цивільного та сімейного права України	6
Тема 6. Основи трудового права України	6
Тема 7. Екологічне право та законодавство України	6
Тема 8. Аграрне право України	6
Тема 9. Земельне право України	6
Тема 10. Житлове право України	6
Тема 11. Фінансове право України	6
Тема 12. Основи господарського права України	6
Тема 13. Основи кримінального права України	8
Усього годин:	80

7. Тематика контрольних робіт

1. Суспільство, його поняття і структура.
2. Загальна характеристика первісного (додержавного) суспільства.
3. Історичні умови та особливості виникнення держави і права. Східний та західний шляхи виникнення держави.
4. Поняття та сутність держави, основні ознаки держави.
5. Основні теорії походження держави і права.
6. Характеристика форм державного правління та державного устрою.
7. Види політичного (державного) режиму. Характеристика демократичного і недемократичного режиму.
8. Внутрішні та зовнішні функції держави та їх класифікація.
9. Причини і загальні закономірності виникнення права. Перехід від мононом первіснообщинного ладу до правових норм державного ладу.
10. Поняття, сутність та зміст права. Матеріальний аспект змісту права. Функціональний аспект змісту права.
11. Поняття і види соціальних норм. Норми моралі. Норми звичаї. Корпоративні норми. Релігійні норми.
12. Поняття і характерні ознаки правових норм.
13. Форми (джерела), функції і система права. Поняття форми права. Правовий звичай. Правовий прецедент. Нормативно-правовий договір. Нормативно-правовий акт.
14. Норми, види та структура права. Норми права: диспозиція, гіпотеза, санкція.
15. Нормативно-правові акти та їхні види.
16. Поняття і принципи законності.
17. Суспільний і правовий порядок.

18. Поняття, предмет і метод адміністративного права України.
19. Адміністративне право як: галузь права, галузь законодавства, юридична наука, навчальна дисципліна.
20. Поняття, склад, ознаки та види адміністративних правопорушень.
21. Адміністративні стягнення. Види адміністративних стягнень.
22. Органи, уповноважені розглядати справи про адміністративні правопорушення.
23. Поняття, ознаки і види юридичної відповідальності.
24. Принципи, функції та мета юридичної відповідальності.
25. Підстави для притягнення до юридичної відповідальності та для звільнення від неї.
26. Поняття і система кримінального права України.
27. Завдання Кримінального кодексу України.
28. Поняття кримінального злочину та його ознаки.
29. Поняття складу злочину.
30. Стадії злочину.
31. Співучасть у вчиненні злочину.
32. Добровільна відмова від вчинення злочину.
33. Кримінальне покарання. Поняття та ознаки.
34. Особливості кримінальної відповідальності і покарання неповнолітніх.
35. Звільнення неповнолітніх від кримінальної відповідальності у зв'язку із закінченням строків давності.
36. Звільнення неповнолітніх від кримінальної відповідальності.
37. Покарання, які застосовуються до неповнолітнього.
38. Поняття та предмет сімейного права України.
39. Шлюб за сімейним законодавством.
40. Поняття, порядок та умови укладення шлюбу. Шлюбний договір.
41. Підстави і порядок розірвання шлюбу.
42. Майнові права та обов'язки подружжя. Особисті немайнові права та обов'язки подружжя.
43. Права та обов'язки батьків та дітей. Позбавлення батьківських прав.
44. Опіка і піклування.
45. Поняття, предмет та метод цивільного права.
46. Принципи і функції цивільного права.
47. Цивільна правоздатність.
48. Дієздатність фізичної особи.
49. Поняття та ознаки юридичної особи.
50. Створення та припинення юридичної особи.
51. Припинення юридичної особи.
52. Поняття та види строків у цивільному праві.
53. Поняття та види строків позовної давності.
54. Поняття та зміст права власності.
55. Підстави набуття права власності.
56. Підстави припинення права власності.
57. Поняття спадкування.
58. Час і місце відкриття спадщини.
59. Спадкування за законом.
60. Спадкування за заповітом.
61. Секретний заповіт.
62. Поняття та види цивільно-правових зобов'язань.
63. Підстави виникнення зобов'язань.
64. Підстави припинення зобов'язань.

65. Поняття цивільно-правової відповідальності.
66. Форми, види та умови цивільно-правової відповідальності.
67. Умови цивільно-правової відповідальності.
68. Поняття права інтелектуальної власності.
69. Конституційне право-провідна галузь національного права України.
71. Історичні передумови та основні етапи історії українського конституціоналізму.
72. Теоретичні основи Конституції та її класифікація.
73. Конституція України як Основний закон держави.
74. Сучасна концепція прав людини та її відображення в Конституції України.
75. Особисті права і свободи громадян України.
76. Політичні права та свободи громадян України.
77. Соціально-економічні права та свободи громадян України.
78. Громадянство України.
79. Правовий статус іноземців в Україні.
80. Місце Верховної Ради України в системі органів державної влади, її компетенція, порядок утворення, склад та структура Верховної Ради України.
81. Організація роботи Верховної Ради України.
82. Акти Верховної Ради України.
83. Законодавчий процес та його стадії.
84. Місце та роль Кабінету Міністрів України в системі органів державної влади.
85. Центральні органи влади, виконавчої влади в Україні.
86. Місцеві органи виконавчої влади.
87. Конституційні принципи правосуддя в Україні.
88. Конституційний Суд України.
89. Конституційно-правовий статус суддів України.

Контрольна робота є не лише важливою формою поточного та підсумкового контролю успішності студентів (своєрідним письмовим іспитом), але й ефективним засобом вивчення матеріалу курсу, систематизації набутих знань. Підготовка контрольної роботи дає змогу отримати важливий досвід самостійної роботи з навчальною, методичною та спеціально науковою літературою, апробувати важливість теоретичних знань та практичних навичок в ході вирішення конкретних теоретичних і практичних завдань.

В ієрархії академічних робіт важливість контрольних подекуди незаслужено применшується, відсувається на другорядні позиції. Втім, за ступенем складності, контрольні роботи, часто переважають курсові, особливо, якщо контрольну роботу належить писати безпосередньо на занятті (семінарському чи заліковому). Адже, студенту доводиться працювати цілком самостійно без можливості отримати допомогу від викладача у вигляді уточнюючого питання чи репліки-підказки. І це за умови прискіпливої уваги до деталей і величезному значенні, яке завжди надається писаному тексту!

Втім, в центрі нашої уваги постануть контрольні роботи іншого типу – ті, що пишуться вдома на задалегідь визначену тему.

Переважно такий вид робіт виконується студентами-заочниками, але не тільки, адже окремі курси та спецкурси які вивчаються студентами стаціонарної форми навчання також завершуються контрольною роботою як підсумковою формою контролю.

Для успішного виконання контрольної роботи належить дотримуватися наступних принципів:

По-перше, контрольна робота повинна бути виконана самостійно, на основі глибокого та усебічного вивчення рекомендованої літератури. На жаль, окремі студенти замість самостійного вивчення та викладу теми копіюють контрольні роботи, виконані іншими студентами або механічно переписують відповідні розділи підручників та навчальних посібників. Навчальна користь від такої роботи мінімальна, а тому, таку роботу не буде зараховано!

По-друге, в ході розробки теми і виконання поставлених завдань важливо продемонструвати глибокі знання та розуміння основних питань теми. При цьому студент повинен відбирати найбільш важливий матеріал, весь час тримаючись теми, водночас, належить позбавлятися як непотрібних деталей так і стерегтися загубити зв'язок з темою, віддалившись від неї в тексті дослідження.

По-третє, положення контрольної роботи належить розкривати на високому теоретичному рівні: усі ключові поняття та категорії потрібно супроводити визначенням; методи дослідження в тексті контрольної роботи визначати не обов'язково, але бути послідовним в питаннях обраної дослідницької стратегії необхідно; кожне хоч скільки-небудь суперечливе твердження потрібно підкріплювати фактами, статистичними даними або посиланням на авторитетні джерела.

По-четверте, викладати матеріал в контрольній роботі потрібно логічно виважено та послідовно, уникаючи повторення, необґрунтованих пропусків матеріалу.

По-п'яте, в кінці кожного розкритого питання та роботи загалом належить робити висновки та узагальнення.

Окрім змісту контрольної роботи потрібно бути уважним щодо правил її оформлення. Дотримання цих вимог є не простою формальністю, а свідченням наукової культури автора, важливої наукової етики та трудової дисципліни, виявом поваги до всіх, хто буде знайомитися із текстом дослідження!

Вимоги до оформлення контрольних робіт:

Обсяг контрольної роботи повинен становити друкованого тексту 20-30 сторінок. Текст друкують з однієї сторони стандартного аркуша білого паперу формату А4 (210×297 мм); комп'ютерний набір – 14 кегль, 1,5 інтервали, шрифт Times New Roman; розмір берегів (полів): ліве – 25 мм, праве – 10 мм, верхнє – 20 мм, нижнє – 20 мм.

Структура роботи:

- Титульний аркуш
- План (зміст)
- Вступ
- Основна частина
- Висновки
- Список літератури.

У плані вказуються назви всіх структурних елементів. При цьому, «план», «вступ», «висновки» не мають порядкового номера; у плані не вживається термін «основна частина», вказуються лише назви розділів та їх порядковий номер.

Вступ має на своїй меті зорієнтувати читача в подальшому викладі матеріалу. Тут аргументується актуальність дослідження, констатується, що зроблено у даній сфері попередниками, формулюються мета та завдання роботи, перераховуються положення, які будуть обґрунтовані. Обсяг вступу – 1-2 сторінки.

Основна частина може мати один або декілька розділів, в яких осмислено і логічно викладено головні положення й ідеї, що містяться у вивченій літературі. У тексті обов'язкові посилання на першоджерела. Важливо прослідкувати, щоб основна частина не мала форми монологу. Аргументуючи власну позицію, потрібно аналізувати і оцінювати позиції різних дослідників, з чимось погоджуватися, щось заперечувати, дещо спростовувати. Установка на діалог дозволить уникнути некритичного запозичення матеріалу з чужих праць - компіляції. Виклад матеріалу основній частині здійснюється

згідно з планом. План основної частини може бути складений з використанням різних методів угруповання матеріалу: класифікації (емпіричні дослідження), типології (теоретичні дослідження), періодизації (історичні дослідження).

Висновки містить головні підсумки з тексту основної частини, наголошується, як виконані завдання і чи досягнуті цілі, сформульовані у вступі. Обсяг висновків – 1,5 – 2 сторінки.

8. Питання для підготовки до заліку

1. Суспільство і держава. Основні закономірності виникнення держави і права. Теорії виникнення держави.
2. Поняття та ознаки держави. Держава і громадянське суспільство. Правова держава, її сутність, ознаки.
3. Функції держави. Механізм держави. Апарат держави.
4. Форми держави. Поняття і основні риси правової держави.
5. Поняття права і його властивості. Право в системі нормативного соціального регулювання.
6. Об'єктивне і суб'єктивне право. Структура права. Система права і система законодавства України.
7. Норми права, їх класифікація і структура. Юридичні та інші соціальні норми.
8. Поняття та види джерел права. Джерела права України, їх характеристика.
9. Механізм правового регулювання суспільних відносин, його елементи. Ефективність правового регулювання. Законність і правопорядок, їх гарантії.
10. Правовідносини: поняття, зміст, елементи, види. Юридичні факти і їх класифікація
11. Поняття правової поведінки. Правомірна поведінка. Правопорушення: поняття, причини, види. Склад правопорушення і його ознаки.
12. Юридична відповідальність: поняття, ознаки, принципи, види, функції, мета, підстави для притягнення та звільнення від неї.
13. Поняття конституційного права, його предмет, джерела, значення. Конституція України і її структура.
14. Загальні засади конституційного ладу України. Організація публічної влади в Україні.
15. Конституційні права, свободи і обов'язки людини і громадянина, їх характеристика. Громадянство України як один з інститутів конституційного права.
16. Вибори і референдуми в Україні, їх види та принципи організації. Виборче право та виборча система в Україні. Виборче законодавство.
17. Верховна Рада України: склад, структура, повноваження, організація роботи.
18. Конституційно-правовий статус народного депутата України. Законотворчий процес і порядок прийняття законів в Україні.
19. Конституційний статус Президента України. Повноваження Президента України і порядок їх здійснення.
20. Державна виконавча влада в Україні, її система, завдання, організація.
21. Кабінет Міністрів України, його повноваження, порядок формування, організація роботи. Центральні і місцеві органи державної виконавчої влади.
22. Судова влада в Україні, її завдання, система, організація. Статус суддів. Основні засади здійснення судочинства.
23. Система правоохоронних та правозахисних органів та організацій в Україні.
24. Основи муніципального права. Місцеве самоврядування в Україні, його повноваження, система, органи, посадові особи.
25. Внесення змін і введення в дію Конституції України. Сутність і наслідки конституційно-правової реформи.

26. Поняття, предмет, метод, структура і значення адміністративного права, його джерела.
27. Поняття управління, соціального управління, публічної адміністрації, державного управління. Характеристика державного управління та його співвідношення з виконавчою владою.
28. Механізм адміністративно-правового регулювання суспільних відносин, його елементи і їх загальна характеристика. Особливості адміністративно-правових норм та відносин.
29. Поняття адміністративних правовідносин, їх зміст і види. Суб'єкти адміністративного права, їх класифікація і загальна характеристика.
30. Державна служба в Україні: поняття, організаційно-правові засади, правовий статус державних службовців, класифікація посад, особливості дисциплінарної відповідальності.
31. Форми та методи публічної адміністрації (державного управління та здійснення управлінських функцій органами місцевого самоврядування), їх загальна характеристика.
32. Поняття адміністративного примусу, його особливості та види.
33. Кодекс України про адміністративні правопорушення: сутність, призначення, структура. Поняття адміністративного правопорушення, його склад, види.
34. Адміністративна відповідальність: сутність, характерні риси. Поняття і види адміністративних стягнень.
35. Поняття адміністративного процесу та адміністративно-процесуальної діяльності. Сутність і види адміністративних проваджень.
36. Органи і посадові особи, уповноважені розглядати справи про адміністративні правопорушення. Провадження у справах про адмінправопорушення.
37. Адміністративна юрисдикція та адміністративна юстиція. Адміністративне судочинство в Україні. Кодекс адміністративного судочинства України: сутність, структура, значення.
38. Адміністративно-правове регулювання економічної діяльності держави (промисловість, АПК, ЖКГ, комунікації).
39. Адміністративно-правове регулювання соціальної, гуманітарної, культурної діяльності держави (освіта, наука, культура, туризм, охорона здоров'я, соціальний захист тощо).
40. Адміністративно-правове регулювання адміністративно-політичної діяльності держави.
41. Адміністративно-правове регулювання адміністративно-політичної діяльності держави (сфери оборони, національної безпеки, внутрішніх та закордонних справ, юстиції).
42. Адміністративно-правове регулювання діяльності держави в міжгалузевих (функціональних) сферах (фінанси, фондовий ринок, праця та її охорона, надзвичайні ситуації, статистика, технічне регулювання та споживча політика, держслужба тощо)
43. Поняття, предмет, методи, функції і значення цивільного права.
44. Система цивільного права і цивільного законодавства України.
45. Поняття, структура та особливості цивільних правовідносин. Зміст цивільних правовідносин.
46. Суб'єкти і об'єкти цивільних правовідносин.
47. Фізичні особи як суб'єкти цивільних правовідносин, їх правоздатність і дієздатність.
48. Юридичні особи як суб'єкти цивільного права, їх класифікація.
49. Об'єкти цивільних прав і їх класифікація.
50. Юридичні факти в цивільному праві, їх класифікація.
51. Поняття угод (правочинів) в цивільному праві. їх види та значення. Умови дійсності угод. Недійсність угод. Правові наслідки визнання угод недійсними.
52. Представництво, строки та терміни, позовна давність в цивільному праві.
53. Загальні положення про право власності та його захист, про інші речові права.
54. Загальні засади права інтелектуальної власності.
55. Загальні положення про цивільно-правові зобов'язання.

56. Загальні положення про цивільно-правові договори. Окремі види договірних зобов'язань купівля-продаж, дарування, найм(оренда), позичка, фінансової спрямованості тощо)
57. Недоговірні зобов'язання, їх система за Цивільним кодексом України..
58. Спадкування за законом і за заповітом.
- 59.Поняття і система сімейного права. Загальні принципи і джерела правового регулювання сімейних відносин.
60. Немайнові і майнові права і обов'язки подружжя, батьків і дітей.Улаштування дітей-сиріт і дітей, позбавлених батьківського піклування.
61. Предмет, завдання, значення трудового права України. Трудові правовідносини та інші правовідносини, що пов'язані з найманою працею.
62. Джерела трудового права України, їх характеристика.
63. Сутність, сторони, зміст, порядок укладання і значення колективних договорів та угод. Колективні переговори.
64. Порядок вирішення колективних трудових спорів (конфліктів).
65. Поняття, зміст, види, форми трудового договору та порядок його укладання. Випробування при прийнятті на роботу.
66. Правове регулювання переводу і переміщення працівників.
67. Загальні підстави припинення трудового договору.
68. Звільнення працівників за власним бажанням та за ініціативою третіх осіб.
69. Загальні та додаткові підстави звільнення працівників за ініціативою роботодавця.
70. Робочий час і його регулювання за трудовим правом України.
71. Час відпочинку і його регулювання за трудовим правом України.
72. Матеріальна відповідальність сторін трудового договору. Поняття, підстави, види матеріальної відповідальності працівників.
73. Заробітна плата і її правове регулювання.
74. Трудова дисципліна. Дисциплінарна відповідальність за трудовим правом.
75. Охорона праці як інститут трудового права України.
76. Трудові спори і порядок їх розгляду.
77. Основи соціального законодавства України. Організація соціального захисту.
78. Поняття кримінального права, його завдання, система, принципи, джерела.
79. Законодавство України про кримінальну відповідальність. Зміст і структура Кримінального кодексу України.
80. Поняття злочину та його ознаки. Стадії, склад, види злочинів.
81. Кримінальна відповідальність. Види кримінальних покарань.
82. Предмет, система, джерела фінансового права.
83. Бюджет і бюджетна система України.
84. Загальна характеристика податкової системи і її правове регулювання.
85. Аграрне і земельне право в системі права і законодавства України.
87. Екологічне право в системі права і законодавства України.
88. Господарське право, господарське законодавство, господарські правовідносини.
89. Сутність, структура, значення Господарського кодексу України.
90. Правозахисні органи та організації в Україні.

9. Методи навчання

Пояснювально-ілюстративний (інформаційно-рецептивний) метод: викладач організує сприймання та усвідомлення студентами інформації, а студенти здійснюють сприймання (рецепцію), осмислення і запам'ятовування її.

Репродуктивний: викладач дає завдання, у процесі виконання якого студенти здобувають уміння застосовувати знання за зразком.

Проблемного виконання: викладач формулює проблему і вирішує її, студенти стежать за ходом творчого пошуку (студентам подається своєрідний еталон творчого мислення).

Частково-пошуковий.(евристичний): викладач формулює проблему, поетапне вирішення якої здійснюють студенти під його керівництвом (при цьому відбувається поєднання репродуктивної та творчої діяльності студентів).

Дослідницький: викладач ставить перед студентами проблему, і ті вирішують її самостійно, висуваючи ідеї, перевіряючи їх, підбираючи для цього необхідні джерела інформації, прилади, матеріали тощо.

Інформаційно-повідомляючий метод викладання і виконавчий метод учіння. Передбачають викладання навчального матеріалу без докладного пояснення, узагальнення й систематизації, а студенти — заучують його без достатнього аналізу та осмислення;

Пояснювальний метод викладання і репродуктивний метод учіння. Викладач не тільки повідомляє певні факти, але й пояснює їх, домагаючись осмислення, засвоєння студентами (студенти засвоюють матеріал на рівні розуміння і запам'ятовування);

Інструктивно-практичний метод викладання і продуктивно-практичний метод учіння. Викладач інструктує студентів словесними, наочними або практичними способами, як виконувати певні практичні дії; студенти за допомогою вправ відшліфовують різні уміння і навички.

Пояснювально-спонукальний метод викладання і частково-пошуковий метод учіння. Викладач частину навчального матеріалу подає в готовому вигляді, іншу частину — через проблемні завдання; студенти засвоюють навчальний матеріал як за допомогою репродуктивного, так і творчого, дослідницького методу.

Спонукальний метод навчання і пошуковий метод. Викладач ставить перед студентами проблемні питання і завдання, організовуючи їх самостійну діяльність; студенти самостійно здобувають і засвоюють нові знання в основному без допомоги викладача.

10. Методи контролю

Поточний контроль знань здійснюється під час проведення консультацій, опитуванням на семінарських (практичних) заняттях.

Засобом підсумкового контролю є залік.

11. Розподіл балів, які студенти отримують студенти

Рейтингова система оцінювання результатів навчання

Рейтинг студента з дисципліни складається з балів, що він отримує за:

1. Результати роботи студентів на лекціях;
2. Результати роботи студентів на практичних заняттях;
3. Якість виконання контрольної роботи.

Система рейтингових балів та критерії оцінювання

1. Робота студентів на лекціях

Максимальна кількість балів за роботу на лекціях дорівнює:

10 балів × 3 лекцій = 30 балів.

Критерії оцінювання:

10 – студент уважно слухає викладача і ретельно конспектує теоретичний матеріал;

5 – студент присутній на занятті, але не уважно слухає викладача, неохайно конспектує теоретичний матеріал;

0 – відсутність на лекційному занятті.

2. *Робота студентів на практичних заняттях*

Максимальна кількість балів на всіх практичних заняттях дорівнює: 15 балів × 2 п. з. = 30 балів

Критерії оцінювання:

15 – ґрунтовна відповідь, відображення власної позиції, активна участь у дискусіях;

10 – правильна відповідь, активна участь у дискусіях;

5 – відповідь неточна або неповна, пасивна участь у дискусіях;

0 – відсутність на практичному занятті.

3. *Контрольна робота*

Максимальна кількість балів за виконання контрольної роботи дорівнює = 40 балів.

Критерії оцінювання:

40 – правильна відповідь;

20-39 – відповідь неточна або неповна;

10-19 – відповідь неточна або неповна;

0 – відповідь неправильна або відсутня

Розрахунок шкали (R) рейтингу

Сума вагових балів контрольних заходів протягом семестру складає:

$$R C = 10 \times 3 + 15 \times 2 + 40 = 100 \text{ балів}$$

Таким чином, рейтингова шкала з дисципліни складає $R = R C = 100$ балів.

Студенти, які набрали протягом семестру рейтинг з кредитного модуля менше 0,6R зобов'язані виконувати залікову контрольну роботу.

Студенти, які набрали протягом семестру необхідну кількість балів (0,6R) мають можливість:

а) отримати залікову оцінку (залік) так званим автоматом; відповідно до набраного рейтингу;

б) виконувати залікову контрольну роботу з метою підвищення оцінки. При цьому попередній рейтинг студента з дисципліни скасовується і він отримує оцінку тільки за результатами залікової контрольної роботи.

Критерії підсумкового оцінювання

Сума балів	Оцінка за шкалою ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		екзамен	залік
90-100	Відмінно (A)	Відмінно	Зараховано
82-89	Дуже добре (B)	Добре	
74-81	Добре (C)	Задовільно	
64-73	Задовільно (D)		
60-63	Достатньо (E)	Незадовільно	Не зараховано
35-59	Незадовільно (FX)		
1-34	Неприйнятно (F)		

12. Методичне забезпечення

Робоча програма (розглянута та схвалена на засіданні кафедри). Плани занять, конспект лекцій. Перелік основної та додаткової літератури. Навчально-наочні посібники, технічні засоби навчання тощо. Методичні розробки для проведення окремих занять.

13. Рекомендована література

Нормативно-правові акти

1. Закон України «Про громадянство України» від 18 січня 2001 р. // www.rada.gov.ua
2. Закон України «Про статус народного депутата України» від 22 березня 2001 р. (з наступними змінами і доповненнями) // Відомості Верховної Ради України. – 2001. - № 42.
3. Закон України «Про арбітражний суд» від 4 червня 1991 р. (з наступними змінами і доповненнями) // Відомості Верховної Ради України. – 1991 р. - № 36.
4. Зразкові правила арбітражного розгляду 1958 р.
5. Гаазька конвенція про мирне розв'язання міжнародних зіткнень 1907 р.
6. Положення про третейський суд при Львівській торгово-промисловій палаті.
7. Закон України «Про міліцію» від 20 грудня 1990 р. (з наступними змінами і доповненнями) // Відомості Верховної Ради УРСР. – 1991. - № 4.
8. Закон України «Про прокуратуру» від 5 листопада 1991 р. // ВВР України. – 1991. - № 53.
9. Закон України «Про службу безпеки України» від 25 березня 1992 р. // Відомості Верховної Ради України. – 1992. - № 27.
10. Закон України «Про адвокатуру» від 19 грудня 1992 р. // Відомості Верховної Ради України. – 1993. - № 9.
11. Закон України «Про Конституційний Суд» від 16 жовтня 1996 р. // Відомості Верховної Ради України. – 1996. - № 49.
12. Сімейний кодекс України від 10 січня 2002 р. № 2947-III. // Законодавство України про сім'ю: Зб. Нормат. актів. – К.: Юрінком Інтер, 2002. – 384 с.
13. Кодекс законів про працю України: Чинне законодавство зі змінами та допов. станом на 15 березня 2008 р. – К.: Вид ПАЛИВОДА А. В., 2008. – 104 с. – (Кодекси України).
14. Кодекс України «Про адміністративні порушення» від 7 грудня 1984 р. (з наступними змінами і доповненнями станом на 2009 р.) // www.rada.gov.ua
15. Конституція України від 28 червня 1996 р. // ВВР України. – 1996. - № 30 (з наступними змінами та доповненнями).
16. Кримінальний кодекс України від 5 квітня 2001 р. // www.rada.gov.ua
17. Цивільний кодекс України від 16 січня 2003 р. // www.rada.gov.ua

Основна література

18. Правознавство: Навчальний посібник / За заг. редакцією П. Д. Пилипенка. – Львів: «Новий Світ-2000», 2003. – 592 с.
19. Правознавство: Навчальний посібник / За заг. редакцією С.М.Тимченка, Т.О. Коломієць. – Суми: ВТД «Університетська книга», 2006. – 554 с.
20. Правознавство: Навчальний посібник / За ред. В. В. Сухоноса (мол.). – Суми: ВТД «Університетська книга», 2005. – 909 с.
21. Правознавство: Навчальний посібник / Кравчук М. В., Гладун З. С., Гришук В. К. та ін.; За ред М. В. Кравчука. – 2-ге вид., перероб. та доп. – Тернопіль: Карт-бланш, 2003. – 408 с.
22. Правознавство: Навчальний посібник / За заг. редакцією П. В. Мельника. – Ірпінь: Академія ДПС України, 2003. – 409 с.
23. Правознавство: Підручник / За відп. ред. О. В. Дзери. – 10-е вид., перероб. і допов. – К.: Юрінком Інтер, 2007. – 848 с.

Додаткова література

24. Аграрне право України: підручник / В. М. Єрмоленко, О. В. Гафурова, М. В. Гребенюк [та ін.]; за заг. ред. В. М. Єрмоленка. - К.: Юрінком Інтер, 2010. - 608 с.
25. Адміністративне право України : навч. посіб. / С. В. Ківалов, Л. Р. Біла-Тіунова ; Нац. ун-т "Одес. юрид. акад.". - Вид. 5-те, переробл. і доповн. - О. : Фенікс, 2011. - 399 с.
26. Адміністративне право України [Текст] : навч. посіб. / Н. В. Дараганова ; Вищ. навч. закл. "Нац. акад. упр.". - К. : ВНЗ "Нац. акад. упр.", 2013. - 271 с.
27. Декларація про державний суверенітет України від 16 липня 1990 р. // Відомості Верховної Ради УРСР. – 1990. - № 31.
28. Екологічне право України: підруч. для студ. вищ. навч. закл./ За ред. Каракаша І.І. – Одеса: Фенікс. – 2012. – 788с.
29. Загальна теорія держави і права [Текст] : підруч. для студ. юрид. спец. вищ. навч. закл. / [М. В. Цвік та ін.] ; за ред. д-ра юрид. наук, проф., акад. АПрН України М. В. Цвіка, д-ра юрид. наук, проф., акад. АПрН України О. В. Петришина ; Нац. юрид. акад. України ім. Ярослава Мудрого. - Х. : Право, 2010. - 583 с.
30. Земельне право [Текст] : підручник / [М. В. Шульга та ін.] ; за ред. проф. М. В. Шульги ; Нац. ун-т "Юрид. акад. України ім. Ярослава Мудрого". - Х. : Право, 2013. - 519 с.
31. Земельне право України [Текст] : підручник / А. М. Мірошніченко ; Київ. нац. ун-т ім. Тараса Шевченка. - 3-тє вид., допов. і переробл. - К. : Правова єдність : Алерта, 2013. – 511 с.